

P E V E C

glasilo Pevske zveze

Izhaja kot mesečnik v dvojnih številkah in velja za celo leto z glasbeno prilogo vred 30 kron.

Uredništvo: Pred škofijo 3/II. — Uprava: Ljudski dom v Ljubljani.

Stanko Premrl.

Fr. Zabret.

I. Življenje.

Ena najznačilnejših, samošvojih osebnosti v slovenski glasbeni umetnosti je Stanko Premrl. Tudi pevski zbori na deželi ga dobro poznajo, zlasti po njegovih cerkvenih pesmih, ki si vsled svoje globoke in obenem skoro otroško nedolžne občutenosti na eni strani in pestre moderne umetniške opreme na drugi strani vedno bolj utirajo pot v naše cerkve. Zato je prav, da naši pevski zbori, ki jim Premrlova pesem prihaja vedno pogosteje in rajši iz srca in grla, bliže spoznajo pevca iz solnčne Vipavske.

Stanko Premrl je bil rojen 28. septembra 1880 v St. Vidu pri Vipavi, kjer je obiskoval ljudsko šolo in dobival prvi glasbeni pouk. Gimnazijska leta so mu tekla v Ljubljani, kjer je tudi temeljito izpopolnjeval svoje glasbeno znanje. Kakor skoro vsej sedanji slovenski izobraženi generaciji, je bil tudi njemu učitelj glasbe sedanji Nestor slovenskih umetnikov, prof. Anton Foerster. Poleg tega je Premrl pridno obiskoval Glas-

Stanko Premrl.

se je vpisal na konservatorij. Tu se je učil kontrapunkta in kompozicije pri prof. Robertu Fuchsu, klavirja pri Hansu Hofmannu, orgelj pri Rudolfu Dittrichu, vežbanja glasu pri gospe Witz-Norwilovi, zborovega petja pri Evgeniu Thomasu, glasbene zgodovine in nauka o instrumentih pri dr. Mandiczewskem, branja partitur pri Heubergerju. Hkrati je poslušal 6 semestrov glasbenozgodovinska in glasbenoestetična predavanja na vseučilišču pri prof.

beno matico, kjer se je učil klavirja, harmonije, zborovega petja, sodeloval pri Matičinih koncertih ter kot višjegimnazijec orgljal pri šolskih mašah in povsod, kjer je bilo treba kaj pomagati ali nadomestovati.

Maturo je napravil l. 1899. Na to je vstopil v bogoslovje, kjer je tri leta vodil zbor bogoslovcev ter se pridno poglobljal v glasbene študije. Po novi maši je prišel l. 1903 kot kaplan na Vrhniko, katero pa je zapustil že po enajstih mesecih ter odšel na Dunaj, kjer

Adlerju in Dietzu ter modroslovna predavanja pri prof. Müllerju, L. 1908. je z odliko dovršil konservatorij. Dobil je tudi veliko srebrno kolajno za odličan uspeh. Isto leto jeseni pa je napravil na Dunaju državni izpit iz glasbe istotako z odliko.

Nato je bil nastavljen v Ljubljani kot učni prefekt v Alojzijevišču, kjer je poučeval klavir, orglje in petje. Leta 1909 pa je nastopil službo stolnega vikarja in ravnatelja glasbenega kora v ljubljanski stolnici, kjer še danes izvršuje svojo službo.

Leta 1909 je postal tudi vodja orgljarske šole, kjer je že eno leto prej učil. Kakor je bil Premrl naslednik Foersterjev v stolnici in orgljarski šoli, tako je postal za njim tudi urednik glasbene priloge Cerkvenega glasbenika, po odhodu dr. Karlina v Trst pa urednik celega lista. Kot predsednik Podpornega društva organistov se veliko trudi za izboljšanje gnotnega stanu kranjskih organistov in je v tem oziru tudi veliko dosegel. V zadnjih letih je postal nastavni učitelj cerkvene glasbe na bogoslovni fakulteti ljubljanske univerze in profesor na konservatoriju Glasbene matice, kjer poučuje harmonijo.

II. Skladbe.

a) Posvete.

Premrl je začel po malem skladati že kot višjegimnazijec. Naredil je nekaj zborov in samospenov, od katerih pa jih je pozneje več uničil, druge pa izpopolnil. Tako je izšla l. 1900 v Gerbičevi „Glasbeni zori“ ena izmed prvih skladb: „Z glasnim šumom s kora“, ki je bila prvotno zložena za četverglasni, pozneje pa predelana za šesteroglasni mešani zbor.

Pozneje je objavjal razne skladbe v „Cerkvenem glasbeniku“ in dr. Krekovič „Novih akordih“. Izdaje Glasbene matice so prinesle tri zborove skladbe: Slovan na dan, Slovenska zgodovina (za moški zbor) in Slovenska govornica (za mešani zbor); dalje tri skladbe za klavir. Ob kolovratu, Pri otrocih, Vzdihi. Semintja pa je raztresenih nekaj manjših Premrlovih skladb. Kot priloga „Dom in Svetu“ je izšla Solčna pesem sv. Frančiška, kantata za soli zbor in orkester; znane so njegove: Bratje, Slovenci smo, mala jugoslovanska koračnica za klavir in dvo-glasno petje, Telovadska za moški zbor in priljubljena: Mi smo Orli.

Premnogo posvetnih skladb pa hrani Premrl še v rokopisu, dasiravno so bile že skoro vse izvajane. To so v prvi vrsti tri skladbe za orkester: Scherzo (izvajan), Variacije v Es-duru (neizvajane), Allegro (izvajan). Za godalni kvartet: Kvartet v D-duru (trije stavki), Sonatni stavek za gosli in klavir (izvajano), Koračnica za štiri gosli (izvajana). Za klavir: Variacije v Es-duru, Album 12 skladb, Skladbe za orlovske članske in vaditeljske proste vaje. Končno zborovske skladbe: Jugoslovanska himna za mešani zbor in orkester (oz. klavir), Naša pesem za mešani zbor in klavir, Družbena budnica za ženski zbor in klavir oz. orkester, Orlovska himna za moški zbor, pevske vloge v Silvin Sardenkovih igrach: Mater Dolorosa, Zagorski zvonovi, Nevesta z Libana.

b) Cerkvene.

Dasí je Premrlovo posvetnoglasbeno delovanje dovolj plodovito, moramo vendar reči, da glavni povdarek in največja teža njegovega dela leži v cerkveni glasbi. To je njegov poklic. In kakor je Foerster zaoral globoke in neizbrisne brazde v ledino slovenske cerkvene glasbe, tako bo tudi Premrl pustil za sabo globoke sledi s tem razločkom, da Premrlov plug zajemlje več in globlje. Toda o tem pozneje.

Dosedaj je izšla že cela vrsta Premrlovih cerkvenih skladb in zbirk in na Slovenskem ga že skoro ni kora, kjer ne bi bil Premrl stalno na vrsti. Naštejmo: 1.) Missa s. Laurentii, za moški zbor. 2.) Missa s. Christinae, za mešani zbor in orglje. 3.) Requiem za en glas in orglje. 4.) 100 preludijev za orglje (dosedaj v dveh izdajah). 5.) 12 Marijinih za mešani zbor, deloma z orgljami. 6.) 10 mašnih za mešani zbor, deloma z orgljami. 7.) 20 pesmi v čast svetnikom za mešani zbor, deloma z orgljami. 8.) 5 pesmi v čast svetemu Križu za mešani zbor, deloma z orgljami. 9.) Šmarnice (10 Marijinih pesmi) za mešani zbor. 10.) Godovnice nebeški Materi. (17 Marijinih pesem) za mešani zbor. 11.) Marija, dobrotno nam ohrani dom in rod, za mešani zbor. 12.) Himna v čast sv. Cirila in Metodu a) za moški, b) za mešani zbor. 13.) Jutro prvega sv. obhajila za en glas in orglje. 14.) 3 velikonočne pesmi za mešani zbor in orglje. 15.) 10 Tantum ergo za mešani zbor in orglje. 16.) Božična in Čuj Premila, za ženski zbor in klavir.

Poleg tega je cela vrsta njegovih skladb v zbirkah: Slava Jezusu, Slava Presveti Evharistiji, Cerkveni pesmarici za mladino in deloma tudi v drugi izdaji Hribarjeve: Slava Brezmadežni. Zadnje tri zbirke je tudi on sam priredil. Veliko njegovih skladb je raztresenih tudi v prilogah Cerkvenega glasbenika.

V rokopisu hrani skladatelj še sledeče skladbe: II. zbirka orgljskih preludijev; Missa in hon. B. M. V. „Salutis infirmorum“ za mešani zbor, orglje in orkester; Missa in hon. s. Josephi za mešani zbor in orglje (dovršena 1921); Te Deum za mešani zbor, orglje in orkester; Graduali za vse nedelje po Binkoštih, za mešani zbor in orglje; Psalm 87 za tenorski samospjev in orkester, Passio D. N. J. Chr. secundum Matthaicum za mešani zbor; razni graduali in ofertoriji ter slovenske cerkvene pesmi.

(Dalje.)

„Vigred se povrne.“

Sedeli smo v eni izmed množičnih dunajskih kavarn in se pogovarjali o tem in onem. V pogovoru smo prišli tudi na naše narodne pesmi, o katerih je prav tedaj izšla neka razprava. Nekdo izmed prisotnih me je ob tej priliki vprašal, ali poznam narodno nagrobnico iz Bele krajine, ki je izšla v Devovi prireditvi. Jaz je nisem poznal, in mi jo na tilo zapoje. Na mestu sem izrazil sumnjo, da bi ta pesem bila „narodna“, to se pravi, da bi bila tako stara, da bi se njen avtor ne dal izslediti. Pesem je imela nekaj značaja, ki je lasten skladbam čitalniških časov, ki bi na noben način ne smel biti v pesmi, če bi bila starejša. Ni trajalo dolgo in v roke dobim Vavkovo zbirko „Glasi Gorenjski“. In v prvem zvezku zagledam kot zadnjo pesem „Otožnico po ranjkem g. Kamilu Mašek, c. kr. učniku glasbe v Ljubljani“, ali z drugimi besedami nagrobnico „Vigred se povrne“. Mislim sem, da sem definitivno ugotovil, čigava je pesem in povedal sem to marsikomu, med drugimi tudi slušateljem mojega predavanja „o narodni pesmi“. Ko pridem nekoč pozneje v Novo mesto, mi notar dr. Bleiweis pove, da pesem „Vigred se povrne“ ni niti Vavkova. Na tako presenečenje nisem bil pripravljen in sem nemalo ospnil. Nato sem zvedel, da je pravi avtor pesmi Janko Škerbinec, vpokojeni šolski vodja v Višnji gori. Medtem časom pa je tudi Janko Škerbinec zvedel o mojem predavanju, in ko pridem nekega dne domov, ga dobim v svoji sobi. To, kar je najvažnejše, sem sicer že zvedel, ali dobil sem od njega podrobnejše podatke o zgodovini te pesmi. Pesem je nastala krog leta 1860. Nastala pa tako: I. Puhar je visoko čislal Kamila Maška. Kot veseljak je rad pil in pel in napravil tudi več okroglih napevov. Ko je Mašek umrl, je napravil tekst omenjene „Otožnice“ in naprosil Škerbineca, s katerim sta se bila seznanila leto prej, naj mu napravi napev, kar je Škerbinec tudi storil. Do Vavkna pa je pesem prišla ravno po Puharju, ki je tedaj kaplanoval v Cerkljah, kjer je bil Vavken za učitelja. Vavknu je pesem bila všeč in jo je uvrstil v svojo zbirko. Že tedaj so ga opozorili na to, da jemlje tuje skladbe v zbirko na svoje ime, a odrezal se je, da nikjer ne pravi, da so pesmi njegove. In res: Pogledam še enkrat v zbirko in tam stoji, da je pesmi le „postavil“ in ne zložil. S tem je njegova izjava potrjena, ali na vsak način je to ravnanje Vavkna nekoliko neugodno označuje, zlasti, ker je — kakor vse kaže — to delal večkrat. Tako je n. pr. tudi pri „Zahvalni“ v D-duru, ki jo je „postavil“ za prvi zvezek svojih „Cerkvenih pesmi“, pozabil povedati, čigava je. Skladba je zopet Škerbinčeva. Skladbi „Mlin“ in „Halo, halo, na pot strmo“ iz prvega zvezka „Glasov Gorenjskih“, kakor pravi Škerbinec, tudi nista Vavkovi, ampak napeva Puharjeva. Vavken pove, da so besede Puharjeve — tega povedati ne pozabi nikoli — a čigav je napev, zamolči. Da je povsem nejasno, katere skladbe so Vavkove in katere ne, je razvidno iz „Napevov cerkvenih pesmi“ kjer čisto jasno pove, da je pesmi le „nabral in za petje postavil“¹⁾.

Marij Kogoj.

Englasno petje.

Že več let se govori o potrebi skupnega enoglasnega, ljudskega petja po cerkvah. Zdi se nam pa, da je treba izpregovoriti tudi besedo o enoglasnem skupnem petju izven cerkve, po naših društvih in organizacijah.

Pri nas so skoro vsi ljudje, tudi glasbenikov marsikdo, mnenja, da je samo večglasno petje lepo, da je enoglasno petje manj lepo malo vredno, kvečjemu za otroke, dokler še v šolo hodijo, ali pa za nekulturne, neizobražene ljudi.

Toda že iz praktičnih ozirov nam je enoglasno petje potrebno.

1. Vsi ljudje ne znajo večglasno peti, ali, da točneje povemo: le prav malo jih je, k morejo pri večglasnem petju sodelovati. Drugi so obsojeni v molk. In vendar ima tisti, ki sam poje, neprimerno večji užitek kot tisti, ki samo posluša.

2. Ni tako lahko dobiti dobrih glasov, zlasti višjih, pa tudi nižjih pogosto ni. Zato je n. pr. izvočine jako žalostno poslušati petje naših fantov, ki nimajo primernih glasov. Kolikokrat imamo v Ljubljani to priliko, poslušati kako se ti, ki „čes“ pojo, davijo v višini, basov za nižino ni: petje tako, da bi mu človek laže rekel dretje. Le redko je tako, da ga človek more brez neprijetnih občutkov poslušati. In še to moramo opomniti: fantov je velika množica, „poje“ jih pa samo nekaj, pet, šest, če jih je osem, je že veliko.

¹⁾ To je bila pri nas menda sploh navada taka. Rihtar je n. pr. svoje „Vishe“, I. in II. zvezek, tudi le „postavil“, napevi pa po izjadah verodostojnih prič niso njegovi. (O. u.)

3. Napev se skoro vsakdo lahko nauči, zato enoglasno, to se pravi napev vsi lahko pojo, nikomur ni treba molčati. Dalje je petje vselej in vsakem slučaju mogoče, docim je zdaj vedno skrb: kdo zna „čez“ peti, kdo bo bas pel, kje je prvi tenor, kje drugi, kje bas, tako največkrat sploh ne pridejo do petja, ker pogrešajo zdaj tega glasu, zdaj onega. Enoglasno gre pa brez vseh teh skrbi. Hkrati se krepko, jako, mogočno, junaški sliši; kot eno srce, ena misel, en ogenj, en plamen. Kako živo je n. pr. lansko leto pela četa Čehov, ki je po mariborskem orlovskem taboru šla skozi Ljubljano! Kakor grom in tresk so odmevali krepki poudarki po ulicah in trgih, da bi se bil človek najraje pridružil njih vrstam.

Še bolj moramo pa iz estetičnih vzrokov za to skrbeti, da se med nami tudi enoglasno petje zopet udomači.

4. Zopet udomači, pravim. Zakaj niso še docela prešli trije rodovi, kar so naši predniki peli enoglasno. Pred sto leti morda noben preprost, neuk pevec ni znal peti drugega kot napev. Ne smemo se motiti, češ mi smo toliko naprej pred njimi, ne smemo nazaj. Večglasno petje je samo nekaj napredka po eni plati: prineslo nam je čut za najpreprostejšo harmonijo (sozvočje, soglasje različnih tonov), pa nam je hkrati prineslo veliko nazadovanja in škode po drugi, važnejši plati: izgubili smo čut za mol, izgubil se je tudi marsikak lep, prekrasen napev v duru, ker ga večglasno ni lahko peti v našem običajnem najpreprostejšem večglasju, večina ljudi je pri petju obsojena v mol, ker morejo le izbrani pevci peti na ta večglasni način.

(Dalje.)

Komunistovski državni pevski zbori na Ruskem.

Muzikalni oddelek pri komisarijatih nar. prosvete v sovjetski Rusiji je organiziral državne pevske zборе, katerih naloga je prepevati pri agitacijskih koncertih-mitingih, revolucijskih praznikih in podobnih rdečih prireditvah. Repertorij teh zborov — drugih zborov ni — obsega ponajveč samo štiri revolucijske pesmi: Mednarodno komunistovsko pesem, pogrebno koračnico, neko vojno koračnico in marsejezo (Marseillaise, francosko bojno pesem iz dobe prvega državnega prevrata, zloženo l. 1791). Marsejeze v novejših časih menda več ne pojo tako pogosto, ker je himna francoske meščanske revolucije. Pevci so razdeljeni v tri vrste in vsak pevec se mora pred sprejemom v državni zbor podvreči izkušnji. Ako hoče biti član prve vrste in prejemati potemtakem najvišjo plačo, katera je znašala v letu 1920, v Taškentu 6000 rubljev, mora biti dobro podkovan v glasbeni abecedi, peti mora na prvi pogled vse zvečane in zmajšane intervale ter imeti lep glas. Pevci druge vrste (plača 5500 rubljev) morajo poznati vsaj temeljne pojme gl. teorije, peti preproste intervale in imeti prijeten glas. Pevcem tretje vrste (5000 rubljev) se pri izkušnji vse spregleda, če imajo le izredno dober glas. Poleg teh pevcev šteje državni zbor še po dva solista za vsak glas in oktavista¹⁾, ki imajo več plače kot pevci prve vrste. Pevodjca je seveda tudi državni uradnik in ima še štiri podpevodje, za vsak glas po enega. Glavni pevodjca samo spi, kar je treba. Zbor ima mnogo dela, ker je državnih prireditev mnogo, včasih po nekoliko na dan, zato so zahtevali pevci v Taškentu še čevljev; vendar pa jim je država to opravičeno zahtevo odbila, kar je razumljivo, če pomislimo, da stane par čevljev najmanj 30.000 rubljev.

E. Adamič.

Narodna pesem v sekiricah.

(M. Bajuk.)

BAJUK MARKO: Zbirka slov. nar. pesmi, IV. zvezek. Za moški, mešani in ženski zbor. Založila katol. bukvarna v Ljubljani 1912. Tiskala katol. tiskarna v Ljubljani.

¹⁾ Oktavist je basist, ki poje oktavo (osem tonov) niže kot naši basisti. Potemtakem je to kot nekaj pedal v zboru. Se pa nenavadno lepo sliši, če en ali dva oktavista v zboru pojeta in mu dajeta čudno globoko podlago. V Rimu je l. 1911, pel najboljši ruski zbor v več koncertih. Peveev je bilo — mislim — 72, pa sta jim bila samo dva oktavista popolnoma kos. Tak nizek bas si more menda vsak pravi basist privzgojiti: vsa umetnost, kolikovo vemo, obstoji v tem, da jabelko, ki se pri nižjih tonih vedno bolj niža, kar nenadoma za 3—4 cm kvišku poskoči. In tedaj se pod jabelkom začnejo razvijati omenjeni silno globoki toni do A, G, in celo F. Ti glasovi done kot bi kdo igral na veliki bas (violon). Seveda pevci izgovarjati ne morejo več jasno, pa tudi potrebno ni v tej nižini. Neki francoski učitelj petja (imena se ne morem spomniti) je kot posebnost vzgajal take nizke base. (Op. ur.)

Vsebina: Pojmo veseli zdravjico! — Mi smo vinski bratje. — Povsod me poznajo. — Moji tovarš' so me napravili. Kok bilu je veselu! — Fantje se zbirajo. — Oh, oh ura že bije! — Prelepa je Kranjska dežela. — Oj vinček moj! Za mešani zbor. — Jaz pa grem, dobru vejn kam. — Lepše rožce nej na svejti! — Ena nova zdravica je vunkaj pršla. — Hola, hola, fantje, vstajajte! — Kok ribcam dobru gre! — Pršu je ta srčni čas. — Pršla je gorka pomlad. — Vse je veselo, kar živi. — Oj kaj je tebi, pobič mlad? — Ogljar. — Najlepše veselje nedolžnost ima. — Prebivam na višavi. — Slovo neveste od doma (za ženski zbor). So ble rožce razcvetene (za ženski zbor). Srce je žalostno (za ženski zbor).

BAJUK MARKO: Slov. narodne pesmi, V. zvezek. Za moški zbor. Rokopis, ki ga je artistski odsek za tisk in izdajo, že odobril 1. 1912.

Vsebina: Fantič je v Tirole vandrou. — Voda mi teče in škrablja. — Po Gorenjskem, po Kranjskem. — Dobro jutro, Milka moja! — Čez tri gore. — Dekle, kdo bo tebe troštou? — Snoč sem paveni hiši biu. — Stoji, stoji Ljubljanca. — Dekle, povej, povej! — Dobro jutro, jungreca! — Tri leta bom kopou. — Popotnik pridem čez goro. — Moj fantič je prjezdu. — Bom šel k svoji ljubici. — Jaz ne morem več ostati. — Če na tujem zemlja me pokrije. — Ena ptička prletela. — Nič več ne bom hodu pod šmarno. — Se le zdaj smo skupaj zbrani. — Po zimi pa rožice ne cveto. — Nevesta bodi zdrava!

Mešani zbor: Sirota sam okrog blodim. — Vrabc bi se ženil rad. — Pozdravljam te Gorenjska stran! — Pozdrav Gorenjski. — Po zimi pa rožice ne cveto. — Misli na me! — Vse bom prodala. — Bog živi vse lušne ludi! — Mati ziblje, lepo poje (za ženski zbor).

BAJUK MARKO: Odmevi naših gajev, I. zvezek. Založilo „Slov. glasb. društvo Ljubljana“, v Ljubljani 1908, tiskal Jos. Eberle na Dunaju.

Zbirka slov. nar. pesmi s samospevi.

Vsebina: Njega ni (moš. zbor in bariton). — Je pa davi slanica pala (moš. zbor in bariton). — Meglica (meš. zbor in sopran). — Čez tri gore (meš. zbor s tenorjem). — Odpiraj, dekle, kamrico! (Meš. zbor in sopran). — Moj očka, imajo konjca dva (meš. zbor s sopr. in tenorjem). — Nocoj pa, oh nocoj (meš. zbor s tenorjem). — V nedeljo jutro vstala bom (ženski zbor s sopr.). — Rožmarin (ženski zbor s sopr.). — Travniki so že zeleni (ženski zbor s sopr.).

Odmevi naših gajev, II. zvezek. Založila katol. bukvarna v Ljubljani, 1910. Tiskala katol. tisk. v Ljubljani. Zbirka slov. nar. pesmi s samospevi.

Vsebina: Pobič sem star še le 18 let (moš. zbor z baritonom). — Rožmarin se je posušil (moški zbor z baritonom). — Lepa si pomlad zelena (moš. zbor z baritonom). — Dekle na vrtu zelenem sedi (meš. zbor s sopr.). — Vsi so prihajali (meš. zbor s sopr.). — Solnce čez hribe gre (meš. zbor s sopr.). — Gozdič je že zelen (meš. zbor s sopr. ali ten.). — Pojte, pojte drobne ptičke! (meš. zbor s sopr.). — Soča voda je šumela (meš. zbor s sopr.). — Sem slovenska deklica (žen. zbor s sopr.).

Odmevi naših gajev, III. zvezek v rokopisu. Za tisk odobrilo Slov. glasb. dr. „Ljubljana“, 1913.

Vsebina: Sijaj, sijaj, solnčice (moš. zbor z baritonom). — Bleda luna mirno plava (meš. zbor z baritonom). — Oj ta vojaški boben (meš. zbor z baritonom). — Škrjanček poje žvrgoli (meš. zbor s sopranom). — Dekle, kdo bo tebe troštou? (Meš. zbor s sopr. in tenorjem). — Oh hribčki, ponižajte se! (Meš. zbor s sopr.) — Jager mi jaga (meš. zbor s sopranom). — Planinarica (ženski zbor s sopr.). — (Žalost) (ženski zbor s sopranom).

(Dalje.)

Važnost društvenega petja.

(Konec.)

Pri vsem tem je bila vsa prireditev zelo domačega, intimnega in družinskega značaja, in to ne brez namena. Zakaj katoliški kulturni delavci v novejšem času povdarjajo, da namen posameznih prosvetnih organizacij ni v prvi vrsti samo umska in srčna izobrazba posameznikov, temveč predvsem gojitev družinskega čuta med člani: da je društvo, stan, narod ena družina, v kateri si posamezniki ne smejo stati eden poleg drugega kot trgovci, ki drug z drugim barantajo in vsak gleda samo nase brez ozira na to, da na njegovi desni in levi poginjajo tisoči, temveč vsi so ena družina, v kateri vlada medsebojna ljubezen, ki žrtvuje od svojega, da reši sočlana družine. V pomanjkanju tega družinskega čuta v sedanji družbi iščejo kulturni delavci glavni vzrok sedanjih družabnih zmed.

In ta družinski čut vgojiti ima nalogo predvsem društveno življenje. Zato pravim, da ni bilo brez namena, da je vsa prireditev imela na sebi družinski značaj. Največ je temu pripomoglo skupno petje. Občinstvo ni prišlo samo gledat in poslušat, temveč je samo sodelovalo, skupno petje je pletlo vezi med odrom in občinstvom na eni strani ter med

posameznimi poslušavci na drugi strani. Če je voditelj vsako točko sproti naznanil deloma z resnošaljivimi opombami deloma, da je sam prvi začel peti skupno pesem, je družinski značaj cele predritve le povečalo.¹⁾

Morda bi kdo ugovarjal, da je enoglasno petje dolgočasno in ne more imeti istega učinka kakor večglasno. Jaz nisem imel tega občuta. Nasprotno: kadar poje par sto ljudi — posebno če so to moški glasovi, kar sem imel tudi večkrat priliko slišati — je utis naravnost silen.

Kar pa bi sledilo iz teh mojih skromnih vrstic, se mi zdi, gospod urednik, je na vsak način to, da bo na gojitev petja po naših društvih treba polagati največjo važnost, ker petje, kakor je samo iz popisane razvidno, ne nudi samo obilo razvedrila in izpremembe v društvenem življenju, temveč je tudi velikega socialnovzgojnega pomena. To se seveda ne pozna v par mesecih, toda polagoma in nevidno poleg drugih činiteljev dela pot čim širšemu socialnemu čustvovanju, katerega današnji čas, ko se beseda socialnost tolikokrat po nemarnem imenuje, najbolj pogaša.

„Pevska zveza“ pa ima vzvišeno nalogo, da temeljito in preudarno pretehta, na kakšen način bi po naših društvih v Sloveniji petje še bolj postalo last vsega naroda, kot je danes ter pri nas v narodnem in socialnem oziru vršilo tisto nalogo, kot jo vrši pri porenških katoličanih.

München-Gladbach, 28. januarja 1921.

(Zabret.)

Vestnik Pevske zveze.

Skupni nastopi Dne 4. aprila je bila v Kranju pripravljala seja za skupni nastop naših zborov pri orlovski slavnosti dne 3. jul. v Kranju. Sejo je vodil vezin pevovodja. Za okrožnega pevovodja je bil izvoljen Ciril Mohor, organist v Kranju, ki bo vodil vse podrobne priprave. Zbori, ki se omenjene slavnosti udeležijo, naj se njemu prijavijo za note. Pri sv. maši bomo peli: St. Premrl: Maša št. 2 iz njegove zbirke; Dr. Fr. Kimovec: Marija Slovencev kraljica; P. H. Sattner: Komu sree naj dam? in Posvetitev domovine iz Premrove ljudske pesmarice.

Na telovadišču (popoldne) pa bodo peli tudi vsi zbori skupno: Fleischmann-Foerster: Triglav, pesmarica dr. sv. Mohorja I. — Ant. Nedved: Naša zvezda, istotam; dr. Fr. Kimovec: Dekliška in Doro jutro iz „Pevca“ I. št.

Dne 17. aprila je bila enaka seja na Jesenicah. Za okrožnega pevovodjo je bil izvoljen Ant. Dolinar, kaplan na Jesenicah. Prireditelj bo (enaka kot v Lranju) dne 8. sept. na Bledu. Vožnje bodo póllovične. Vsi pevski zbori Gorenjske, prigrasite svoje sodelovanje!

Na Jesenicah sta priredila orkester in pevski zbor del. društva dne 10. in 17. apr. v društvenem domu koncert. Koncert z razmeroma težkim sporedom (Wagner: Lohengrin i dr.) je dobro uspel. Nastopil je orkester samostojno in v spremstvu meš. zbora. Med pevsкими točkami je bila najnovejša Dolinarjeva „Orli kraljevi“ za mešani zbor, samospjev in orkester.

Zagorje ob Savi. Naš pevski zbor šteje 22 članov, ki zelo pridno in redno zahajajo k pevskim vajam in kažejo veliko zanimanja za lepo petje. Vaje imamo vsako nedeljo in praznik, ko imajo naši pevci največ časa. Prosimo, da nam pošljete pravila Pevske zveze, da natančneje proučimo zmisel in pomen zveze. Vemo namreč, da je le v močni organizaciji mogoč napredek in procvit lepega zetje.

Jesenice. Društveni pevski zbor, ki ima 54 pevcev in pevk, je že večkrat nastopil pri raznih prireditvah skupno z godbenim odsekom. Naše pevske vaje so redno trikrat na teden; iz česar izprevidite, da prav resno in smotreno gojimo zmisel za petje. Radi tega smo z veseljem pristopili k pevski zvezi, od katere upamo, da nas bo podpirala v našem delovanju, ker zlasti na deželi nujno potrebujemo pomoči v pevskem vziru. Posebno želimo, da bi P. Z. oskrbela aparat za razmnoževanje not, za kar bi plačevali zvezi redne prispevke, ona bi nam pa tako olajševala nabavo not.

Kočevje. Tudi pri nas v Kočevju imamo svoj zbor, ki je nastopil že ob raznih prireditvah in veselicah. Sicer je naš zbor v prvi vrsti cerkveni zbor za slovensko službo božjo, vendar tudi svetno petje zelo marljivo gojimo. Zveza naj bi nas podpirala s tem, da bi poskrbela za redno izdajanje in ponatisisk boljših zborov (moških, ženskih in mešanih) v svojem glasilu.

Sv. Barbara v Slov. Goricah. Da imamo pri nas svoj zbor, gre v prvi vrsti zasluga našemu pevovodji, ki nam da poleg svojega truda in dela še svoj harmonij na razpolago, brez katerega bi zbor sploh ne mogel obstojati. Zato smo našemu pevovodji prav hvaležni in obiskujemo zelo redno pevske vaje, ki se vrše vsako nedeljo in vsak praznik popoldne v kaplaniji. Zbor je javno nastopil parkrat pri prireditvah drugih odsekov. (Dalje.)

¹⁾ Mo, da bi utegnili kdo vprašati, kdo sestavlja za društvene prireditve spored, ki kolikortoliko ustreza umetniškim zahtevam. Na to odgovarjam, da katoliški Volkssverein v München-Gladbachu pri Kölnu izdaja mesečno revijo „Volkskunst“, v kateri se dejajo primerna navodila in se celo objavljajo izdelani spordi. Podobna založba je tudi v Monakovem na Bavarskem. Vrh tega ima Volkssverein v München-Gladbachu strokovnjaka, ki je ondodnim društvenim voditeljem d obrmi nasveti vedno na razpolago.

Nove skladbe.

MARIJ KOGOJ: 14 Marijinih pesmi (raznih slovenskih skladateljev). Za mešani zbor zbral in priredil. V Ljubljani 1921. Založila Jugoslovanska knjigarna. Lit. J. Blasnika nasl. Zastopani so sami starejši slovenski skladatelji: Fran Adamič, Lav. Belar, Luka Dolinar (dve); Leop. Cvek (dve), D. Fajgelj (tri), Ant. Hajdrih, Avg. Leban, Kam. Mašek, Greg. Rihar. — Nektatere pesmi so pravi biseri, Kogoj jih je pobral, osnažil, obrusil in jih vdelal v globoko — včasih skoro pregloboko — zamišljeno spremljanje, tako da so pesmi postale neverjetno plemenite in mehke. Zdaj lepota teh starih napevov še le kaže svojo popolno vrednoto, tako da je človeku žal zakaj ti može s tako dobrim melodičnim čutom ne žive danes. Seveda je pa zopet le res, da se je njih glasbeno mišljenje in čuvstvovanje sukalo le krog napeva; to so bili samo pevci; zato so imeli neko prednost pred skladatelji sedanje dobe, ki ustvarjajo napev hkrati z mogočno razpleteno, bogato harmoniko in je njih pozornost nujno razdeljena. Skladbe našim cerkvenim zborom prav toplo priporočamo. Če ta ali ona pesem zahteva nekoliko vestnejše priprave, nič ne de, trud se bo obilno izplačal. Fr. Kimovec.

STAN. PREMRL: 100 praeludia organi. Zbirka orgelskih preludijev. II. natis. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 30 K Za vse običajne rabljene durove tonovske vrste do štirih križev in štirih be je zloženih teh 100 prediger in sicer od najlažjih in najpreprostejših do slovesnih in kar mogočnih, ki zahtevajo že nekaj spretnosti. Za igro je posebno važno to, da so vse skladbe natančno frazirane, zakaj še le na ta način se pokaže njih pravo lice in oblikovna vrednost. Ne rečem, da se nikjer ne pozna neka šolska hladnost, toda v resnici je toliko življenja, toliko bujne, mehke melodike, toliko izrazitih melodičnih in ritmičnih kontrastov, toliko samostojnosti, da bodo vsakogar zadovoljili — igravca in poslušavce. Fr. Kimovec.

Glasbena poročila.

„LJUBLJANA“ je priredila 21. febr. v celoti jako dobro uspel koncert. Par prvih pesmi se zbor ni hotel prav otajati, pozneje je pa zlasti mešani in ženski zbor prav dobro pel. Posebno sta ugajala Dvořak in Zganc. Moški zbor je bil to pot vsaj deloma malo krhek in malo manj gorak kot sicer.

BACHOV „Pasijon po Mateju“ se je pod vodstvom dr. Čerinovim nepričakovano dobro obnesel. Prostrana fračiškanska cerkev je bila trikrat, oziroma štirikrat do zadnjega prostora napolnjena. Orkester je bil dober, mestoma izboren, med solisti se je posebno odlikoval g. Romanovski, za njim gčna. Thierryjeva s vojim gostim pre temnim glasom, ki bi nam bil ljubši, če bi ga malo osvetlila in bi ga ne oznemirjala s prevelikim tremuliranjem. Zbor je bil prvi boljši nego drugi, kadar sta bila oba združena, je bil učinek vzoren. G. Premrl je spretno spremljal z orglami.

KONCERT LJUBLJANSKEGA ZVONA. Pele so se same Adamičeve sklade za zbrore (mešani moški ženski) in basovske pesmi s klavirjem — pel jih je g. Križaj z velikim uspehom. Zbor še nikoli ni bil tako dober, ta večer so se glasovi prvič zlili v zaokroženo celoto. Če zbor to višino vzdrži, in se poizkusi še više povzpeti, bo njegovo delovanje postalo pomembno za našo glasbeno življenje.

PARMOV ZLATOROG je najnovejša slovenska opera. Doživela je veliko uprizoritev z vedno hvaležno množico obiskovalcev. Parmova muza je poskočna, vesela, vedno jo pete srbe, tako da se človek vednega vrtenja naveliča, zlasti ker uprava vse nemogoče ples skupaj natepe od madžarskega čardaša (pri goriških hribovcih!) do baletk (v triglavkem skalovju!). Besedilo je kot drama slabo; glasba sama ima marsikak čeden, naravnost ljubek domislek, tako da je nekaj prizorov kar lepih i instrumentacija je mestoma skoro dražljiva, živa. Dasi je to brez dvoma najboljšje Parmovo delo in Ljubljančanom kar močno všeč, je le dnevne vrednosti in se kaj dlje ne bo vzdržalo.

Razne vesti.

MARIJ KOGOJ pripravlja gradivo za obširno in temeljito slovensko glasbeno zgodovino. Po kritikah, ki so bile v stvarnem oziru točne in pisane z obširnim obzorjem in z visokega vidika smemo upati, da bo delo ne le prvo v našem slovstvu ampak tudi prvovrstno v stvarnem oziru. Kolikor vemo, ne bodo nanizana le imena s primernimi letnicami in deli, ampak se bomo v knjigi poučili pred vsem o notranjih gibalnih silah. To bo nekako to kar danes imenujejo novejši umetnostni zgodovinarji: zgodovina brez imen in letnic, oziroma vsaj poglobljitno to ne bo.

„GLASBENA MATICA“ v Ljubljani se v kolikor je šola, poddržavi z julijem t. l. Odstopila bo državi brezplačno vse učne pripomočke: instrumente, šolsko knjižnico itd. pa tudi svoji dve hiši bo dala državi brez najemnine v uporabo za dobo desetih let, dokler si država sama sežida prostorov za glasbeno šolo in konservatorij. „Glasbena matica“ kot društvo

z lastnim pevskim zborom, lastno glasbeno zalogo in sploh s svojim delovanjem kot vodilno središče vse slovenske glasbe pa ostane kot doslej in bo svoje delovanje lahko še povečalo in raztegnilo zlasti kot izdajateljsko društvo za jugoslovanske glasbene proizvode sploh, in kot nekaka osrednja zalagateljica muzikalij.

† Dr. JOSIP IPAVIC, slovenski skladatelj je umrl dne 8. februarja t. l. v št. Jurju ob južni železnici na Štjerskem. Bil je okrožni zdravnik. Imel je še le 51 let. Bil je zelo nadarjen skladatelj. Natančnejši življenjepis prinesemo v najkrajšem času.

IZVIRNO OPERO je zapustil med drugimi skladbami † dr. Josip Ipavica. Upamo, da se nam jo posreči dobiti. Ker je kazal v svoji glasbi dokaj gorke invencije in je bil tudi spreten instrumentator, bo morda delo na odru uspelo. Besedilo je — kolikor vemo — nemško, pa bomo tej zapreki lahko odpomogli.

Za dobro voljo.

KOLIKO NA RUSKEM ZASLUŽIJO SKLADATELJI? Slovenski skladatelj Adamič je za svoje „Tatarske slike“, katerih tri dele je z velikim uspehom proizvajal dr. Cerin v svojem zadnjem koncertu, dobil 50.000 rubljev (rubelj je bil pred vojsko nekako 2:40 K) nagrade; tej velikanski svoti je pridal še 2000 rubljev iz svojega in je lahko kupil — par čevljev.

ŽALOBNI VALČEK. Znanj nemški skladatelj Schubert (1797—1828), ki je poleg večjih del (simfonij, maš itd.) zložil brez števila ljubkih pesmi in plesnih skladb, je bil vedno brez cvenka. Težko mu je bilo dobiti založnika za svoje skladbe; če ga je pa dobil, mu je moral v vseh rečeh ustreči. Tako so založniki navadno sami pisali naslove njegovim plesnim skladbam, ne da bi ga vsaj vprašali, ali so mu po volji ali ne. Ko je Schubert nekoč slišal o tako priljubljenem „žalobnem valčku“ — ki ga je bil sam komponiral, za njegov naslov pa ni vedel — se je razsrdil in dejal: „Kakšen osel je mogel zložiti žalobni (!) valček?“

NESMRTNOST. Slavnega skladatelja Brahmsa (1833—1897) so nekoč prašali: „Kaj menite o nesmrtnosti?“ — „Če dandanes trideset let vzdrži, je že veliko“, se je glasil modri odgovor.

NOČNI PEVEC. V nekem mestu je policija razglasila, da ne sme nihče, ki gre ponoči domov, niti rogoviliti pa tudi peti ne. Takoj prvo noč jo kot nalašč mino glavne policijske stražnice pripoje natrkan junak. Navdušeni stražniki seveda takoj nadenj: „Ali ne veste, da ne smete peti, kadar greste ponoči domov?“ — „Seveda vem; toda nočoj še ne grem tako kmalu domov!“

TUDI ZA GLASBO TREBA DENARJA. Starosta slovenskih glasbenikov prof. Anton Foerster, ki je z izredno vztrajnostjo oral zlasti po njivi slovenske cerkvene glasbe, je moral v ljubljanski stolnici večkrat skrbeti za glasbo pri raznih ustanovah. Te so pa izhajale še iz tistih časov, ko je stala ovca samo en groš, ali vsaj iz tistih, ko so se ljubljanski stolni kanoniki jezili nad italijanskim slikarjem Quagliem, ki ni hotel piti dolenskega, zanj prekislega cvička, pa mu ga je moral ljubljanski stolni kapitelj vino tovoriti iz Italije, kar je stalo ogromne denarje — v Ljubljano postavljeno in zacarinjeno — po 3 (reci: tri) krajcarje bokal (1, 1/2, 1): Bilo je treba organista, pevce, godce, denarja pa toliko, da bi še organist sam ne mogel z njim kaj prida početi. Ker za majhen nič pevci niso radi peli, godci pa še manj godli, so Foersterja vprašali zakaj ne naroči polnega zbora in orkestra. „Za malo denarja malo muzike“, jih je Foerster dovtipno izplačal.

Listnica uredništva.

Prihodnja številka (5. in 6.) „Pevca“ izide do konca junija, 7. in 8. v juliju tako da bomo zamudo kmalu dohitali. Do tedaj pa prosimo potrpljenja. — Vse naročnike prosimo, da nam izvolijo čim prej poravnati naročnino, zakaj uprava mora vsako številko naprej plačati, preden jo tiskarna odpošlje. Pevska zveza sama pa danes še nima premoženja, da bi mogla velike svote zalagati. — Naročnikom, ki se boje, da se bo naročnina zvišala: letos prav gotovo ne, zakaj proračun je napravljen na trdni podlagi. Mogoča je pa ta nizka naročnina le, ker P. Z. ne išče nikakega dobička, in ker tudi sotrudniki delajo samo iz ljubezni do glasbenega napredka, ne da bi zahtevali nagrade. — Pevovodjem: Prebirajte list skupno s pevci; važnejše članke, oz. težje stvari jim razložite. To bo za delo in red zelo koristno. — Odslej bomo prinašali v Pevcu kratke življenjepisne raznih slovenskih skladateljev, pred vsem naših sotrudnikov.

Vsem prijateljem: Dobili smo obilno pohvalnih izjav o Pevcu. Zdi se nam pa da bi nam bile enako, če ne bolj koristne izjave o tem, kaj našim naročnikom v listu ni všeč oziroma, kaj žele, da bi se izpremenilo, dodalo, izboljšalo. Gotovo ne bomo mogli vselej in vsakomur ustreči, toda vsaka želja, vsaka dobro mišljena graja bo listu v korist, v korist seveda v prvi vrsti naročnikom. Zakaj, če že ni moči vsega takoj narediti, se urednik vendar iz vsakega nasveta kaj nauči. Nihče naj se ne boji zamere. Te vrste tiči v Pevcu ne gnezdi.